

Jaarverslag 2020

Koninklijk Natuurhistorisch Genootschap in Limburg

Aanvaard door Algemeen Bestuur op 9 februari 2021
Goedgekeurd door de Algemene Ledenvergadering op 20 februari 2021.

Inleiding

Het Natuurhistorisch Genootschap in Limburg (NHGL) is in 1910 opgericht en heeft zich sindsdien ontwikkeld tot een unieke vereniging voor natuurstudie en veldonderzoek in deze provincie. Al 110 jaar lang zet het zich al in voor het stimuleren van veldonderzoek aan en publicaties over geologie, landschap, flora en fauna van de provincie Limburg.

Het Natuurhistorisch Genootschap in Limburg is een vereniging die met activiteiten als het geven van lezingen en het organiseren van excursies, inventarisaties en (monitorings-) onderzoeken natuurminnende en -bestuderende vrijwilligers uit Limburg en de rest van Nederland bindt en boeit.

De resultaten van het veelzijdige, vooral door vrijwilligers uitgevoerde onderzoek vinden hun weg naar internetfora en databanken en worden gepresenteerd in het Natuurhistorisch Maandblad, andere verenigingsperiodieken of (soms omvangrijke) publicaties zoals verspreidingsatlassen van diverse soortgroepen. Zo kan een breed publiek kennis nemen van de vergaarde informatie en op de hoogte blijven van de stand van de natuur. Voor de leden worden contactdagen gehouden en terreinexcursies georganiseerd. Deze zijn overigens ook voor niet-leden toegankelijk. De vereniging kan voor een aantal professionele taken terugvallen op een kleine, gemotiveerde werkorganisatie. Inkomsten worden voor een deel gegenereerd uit contributies en giften. Voor het uitvoeren van zijn kerntaken verkrijgt het Genootschap daarnaast een gewaardeerde en onmisbare aanvulling op de exploitatiebegroting in de vorm van een jaarlijkse subsidie van de Provincie Limburg. Deze kerntaken zijn: het uitgeven van een maandblad, het organiseren van een contactdag en een inventarisatieweekend, en het faciliteren van de vrijwilligers door een eigen ondersteunend bureau. Voor het uitvoeren van projecten worden aparte subsidies aangevraagd; hiermee worden onderdelen van projecten gefinancierd die door vakkrachten uitgevoerd moeten worden. Het grootste deel van het werk aan projecten wordt echter door vrijwilligers gedaan.

Dit jaarverslag geeft inzicht in en verantwoording over de ontwikkelingen in de vereniging en de activiteiten in het jaar

2020. Het behandelt achtereenvolgens de bestuurssamenstelling en het ledenaantal, de activiteiten die door de Studiegroepen en Kringen zijn ontplooid, personele zaken, de jaargang 2020 van het Natuurhistorisch Maandblad en andere publicaties, promotie- en publiciteitscampagnes. Daarnaast geeft het een overzicht van actuele ontwikkelingen in projecten en bevat het tot slot een korte financiële paragraaf. Door de beperkingen vanwege de Corona-maatregelen kon slechts een zeer beperkt aantal activiteiten doorgang vinden, vandaar dat dit jaarverslag minder uitgebreid is dan dat van andere jaren.

Leden en bestuur

De afgelopen jaren schommelt het ledenaantal behoorlijk en lijkt een voorzichtige stijging zichtbaar. In 2015 telde het Genootschap 1085 leden, in 2016 1065, in 2017 1044, in 2018 1026, in 2019 1024 leden, in 2020 1038 leden. Een groot aantal leden is het Genootschap door de jaren heen trouw; een lidmaatschap lijkt voor het leven. De categorie 65+ wordt per 1 januari 2015 niet meer bijgehouden en het aantal jeugdleden (10 in 2020) is verdubbeld. Naast de bovengenoemde leden zijn er in 2020 66 (contributievrije) huisgenootleden geregistreerd. De ledenadministratie werd ook in 2020 weer door een vrijwilligster beheerd; zij is hiervoor gemiddeld één dag in de week op kantoor actief. Per 31 december 2020 was de samenstelling van het bestuur als volgt.

Dagelijks bestuur:

Frank Oelmeijer	voorzitter
Rob Geraeds	vice-voorzitter
Alfred Paarlberg	penningmeester
Ben Mattheij	lid dagelijks bestuur

Hierbij moet worden aangetekend dat ook Math de Ponti vanaf medio 2020 als aspirant-lid deelnam aan de vergaderingen van het Dagelijks bestuur.

In het **Algemeen bestuur** hebben naast de dagelijks bestuursleden zitting:

Wilfred Alblas	Stef Keulen	Susanne Hanssen
Marian Baars	Jan Joost Bakhuizen	Linda Wortel
Wouter Jansen	Pieter Puts	Aidan Williams
Math de Ponti	Toon van Baal	

Activiteiten van studiegroepen en kringen

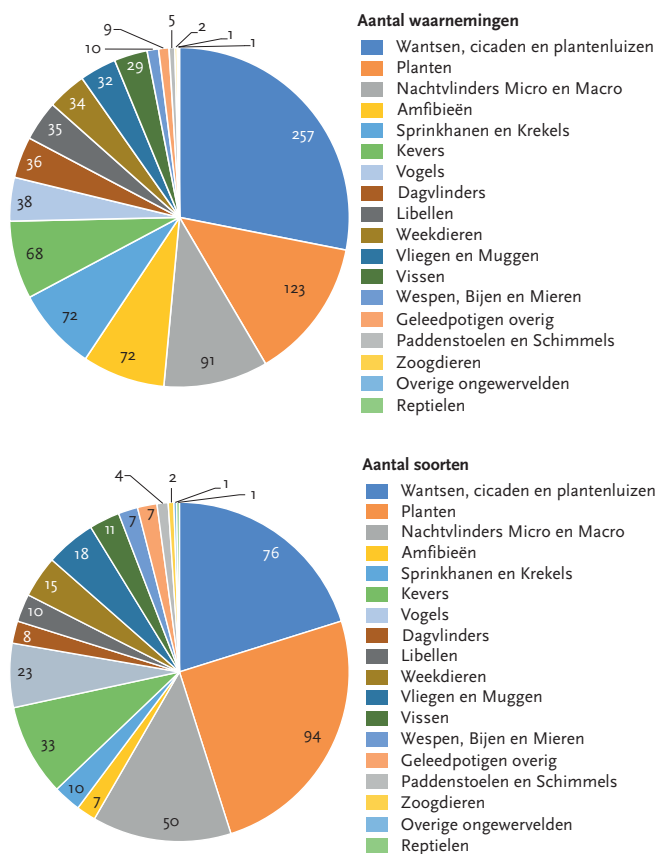
Onder de vlag van het NHGL bestaan eind 2020 17 Studiegroepen en vijf Kringen. Leden kunnen hierdoor profiteren van zowel de thematisch georganiseerde Studiegroepen als van de regionaal opererende Kringen. De activiteiten van Kringen en Studiegroepen zijn voor alle geïnteresseerden toegankelijk. Met wisselende intensiteit werden velerlei veldbiologische inventarisaties, onderzoeksprojecten, werkdagen, cursussen, excursies en lezingen georganiseerd.

Vlak voor aanvang van het veldseizoen 2020 kwamen de strenge beperkingen vanwege de Corona-uitbraak. Omdat veel verenigingsactiviteiten in groepsverband plaatsvinden, zijn veel lezingen en excursies uitgevallen. Sommige studiegroepen kozen ervoor om in klein verband op excursie te gaan, maar bij de meeste groepen zijn vanaf maart alle activiteiten uitgevallen. Wel zijn er door zowel de Kring Maastricht, de Paddenstoelen-

studiegroep als de Studiegroep Onderaardse Kalksteengroeven via het Zoom-platform lezingen aangeboden die uitzonderlijk goed bezocht zijn.

Op zaterdag 20 en zondag 21 juni werd een alternatieve versie van het Genootschapsweekend georganiseerd. Alternatief omdat het door de Corona-maatregelen niet mogelijk was om te overnachten en in grote groepen samen op excursie te gaan. Toch waren er in totaal wel 50 Genootschappers op stap die in kleine groepjes gebieden als De Krang, de Tungelerwallen, het Wijfelterbroek en de Kettingdijk hebben onderzocht. Dit gebeurde door onder meer de Paddenstoelenstudiegroep die Kettingdijk onderzocht, de Herpetologische Studiegroep die herpetofauna in de Krang inventariseerde, de Wantsenstudiegroep die de Tungelerwallen bekeek en de Plantenstudiegroep die de Krang inventariseerde. Dit leverde circa 1300 waarnemingen op. De grootste groepen waren planten (134 soorten) en wantsen en cicaden (115 soorten). Ook werden er 66 soorten nachtvlinders, 19 soorten dagvlinders, 34 soorten vogels en 15 soorten libellen waargenomen. Een deel van de (kever-)waarnemingen is nog niet gevalideerd, maar zal later worden toegevoegd aan het waarnemingenbestand. De overige gegevens zijn te vinden in onderstaande grafieken.

Aantal waarnemingen en aantal soorten zoals waargenomen tijdens het Genootschapsweekend in de omgeving van Weert.

Huisvesting en personeel

Het Natuurhistorisch Genootschap is samen met IVN-Limburg en de Natuur- en Milieufederatie Limburg gevestigd in Office Hotel Nero aan de Kapellerpoort 1 te Roermond. Het Genootschap is een kleine organisatie; een dergelijke huisvesting

UITSTAPE VAN HET ALCEMEEN BESTUUR BIJ DE COÖRDINATOR (FOTO: OLAF OP DEN KAMP)

met een goed gefaciliteerd kantoor, inclusief ruime vergaderzaal, kan alleen worden opgebracht via een gezamenlijke huisvesting. Voordeel voor andere organisaties is dat zij veel kennis en informatie over flora en fauna binnen handbereik hebben. In het GroenHuis-overleg vond uitwisseling en informatieoverdracht tussen de voornoemde organisaties plaats. Overigens drukken de kosten van de vergaderzaal zwaar op de begroting van het Genootschap. Dit is ook de reden waarom de vergaderzaal medio 2020 is opgezegd. Zeker gezien het uitvallen van bijna alle bijeenkomsten vanwege de Corona-beperkingen was dit een verstandige keuze. Er is reeds in Roermond uitgekeken naar alternatieve locaties om lezingen te verzorgen en die zullen in de toekomst ook gebruikt gaan worden. Op deze locaties geplande lezingen konden door nieuwe Corona-beperkingen in 2020 helaas nog geen doorgang vinden.

De activiteiten van het Natuurhistorisch Genootschap in Limburg in de vorm zoals we die al jaren kennen zijn alleen mogelijk dankzij de enorme betrokkenheid en motivatie van vele vrijwilligers. Dit is met name van belang bij groots opgezette activiteiten als de Genootschapsdag waarbij ruimtes moeten worden ingericht, catering verzorgd en naderhand alles weer moet worden opgeruimd. Steeds werd het kantoorpersoneel hierbij ondersteund door vrijwilligers. Dankzij hen werden deze dagen tot succesvolle evenementen. Voor structurele activiteiten als de ledenadministratie en het publicatiebureau kon ook in 2020 weer regelmatig op vrijwilligers worden gerekend die hun werkzaamheden, zoals het bijhouden van de ledenadministratie en het publicatiebureau, van huis uit uitvoerden. De professionele bezetting van het kantoor bestond gedurende 20 uit:

- Olaf Op den Kamp (bureau manager, 32 uur per week);
 - Jeanne Cuypers (assistent-bureau manager, 20 uur per week).
- De procentuele verdeling van de arbeidstijd van de bureau manager was als volgt:

Omschrijving	2020	2019	2018	2017	2016
Kantoor, organisatie, bestuur, Kringen & Studiegroepen	54,5	54	62	48	71
GroenHuis	1,5	3	6,5	4	9
Redactie Natuurhistorisch Maandblad	20	14	19	15	15
Projecten en overig	14	20	4	0	0
Stichting Natuurpublicaties Limburg	10	9	8,5	33	7
Stichting NatuurBank Limburg	0	0	0	0	0

Maandblad en publicaties

In 2020 verscheen de 109^e jaargang van het Natuurhistorisch Maandblad. Deze jaargang telde twaalf nummers. In totaal telde de jaargang ruim 268 pagina's. Er verschenen artikelen over een

grote diversiteit aan onderwerpen. Opvallend in deze jaargang waren vier artikelen over Sneeuwklolkjes, de herontdekking van Blonde zegge in Limburg, de eerste vondst van de Kleefkruid-schildwants, de eerste populatie van het Zwervend lieveheersbeestje, de ontdekking van de Grote spitskop, de vondst van twee nieuwe soorten ridderwantsen, de vondst van de Marmerkreeft, een exotische kreeftensoort, de ontdekking van de Zwitserse glanslak als nieuwe soort in onze provincie en de ontdekking van de Paarse parelmoervlinder. Ook waren er twee artikelen over rode bosmieren in twee Midden-Limburgse landgoederen en vier afleveringen van de Luiks-Limburgse krijtfossielen. Voor leden zijn alle maandbladen digitaal beschikbaar via de website van het NHGL. Niet-leden kunnen alle maandbladen ouder dan twee jaar digitaal raadplegen.

De redactie van het Natuurhistorisch Maandblad bestond anno 2020 uit acht personen die op vrijwillige basis het redactiewerk uitvoeren. Ook de controle van de Engelse samenvattingen werd wederom door Jan Klerkx als vrijwilliger uitgevoerd. De Studiegroep Onderaardse Kalksteengroeven brengt met ondersteuning van het Genootschap haar eigen tijdschrift SOK-mededelingen uit. In 2020 verschenen twee delen (73 & 74). Deel 73 omvat het tweede deel van het lange verhaal over het kapittel van Sint-Servaas, de schepenbank en mergel door John Knubben. In deel 74 staan 4 artikelen. Bijzonder is dat bij het artikel 'De verloren kiezelbergen' door Rob Habets en Carlo Sijben een totale plattegrond van de Sint-Pietersberggroeven is opgenomen. Verder staat er een artikel over een afbeelding van een heilige, de Kleine Sint-Joris, door Rob Heckers in en een verhaal over archieven en het gebruik van mergel in de 14e-16e eeuw door Rob Habets en Peter Jennekens. Tenslotte laat

Mike Lahaye weten hoe 3D laserscanning van ondergrondse mergelgroeven werkt. SOK-mededelingen wordt verstuurd aan 274 abonnees, 33 minder dan afgelopen jaar. Hiervan werd een deel

door ons beëindigd, onder meer vanwege wanbetaling. Alle oudere SOK-mededelingen, evenals alle uitgaven van SOK-info en andere uitgaven als de Steunpilaar, zijn ook digitaal beschikbaar, zowel op een DVD als via de website. Verschillende studiegroepen, zoals de Paddenstoelenstudiegroep, en de Kring Venlo, geven ook een (digitaal) periodiek of mededelingenblad (voor leden) uit. In wisselende oplage en

verschijningsfrequentie zijn dat convocaties, waarnemingenverslagen of notulen van bijeenkomsten. Daarbij wordt gebruik gemaakt van websites, digitale nieuwsbrieven en mailgroepen, maar er zijn ook meer traditionele papieren nieuwsbrieven. Bij de Stichting Natuurpublicaties Limburg verscheen het boek 'Natuurlijk Maastricht. Compacte stad in een weids

BOEPRESENTATIE NATUURLIJK MAASTRICHT (FOTO: OLAF OP DEN KAMP)

landschap'. Dit boek, geschreven onder redactie van Gerard Majoor, Olaf Op den Kamp, Tineke de Jong, Maurice Martens en Roy Erkens, beschrijft de natuurgebieden en andere groengebieden, zoals parken, binnen de gemeentegrenzen van Maastricht. De 30 auteurs gaan in dit boek in op de daarin voorkomende flora en fauna en andere bijzonderheden. Ook zijn in het boek wandelkaarten opgenomen en zijn via de website van het Natuurhistorisch Genootschap ook de gpx-tracks en uitgeschreven beschrijvingen van de wandelingen beschikbaar.

Promotie en publiciteit

De jaarlijks terugkerende Genootschapsdag werd op zaterdag 29 februari gehouden. Traditiegetrouw werd deze in het Bisschoppelijk College Broekhin te Roermond georganiseerd. De dag werd bezocht door circa 220 geïnteresseerden, veelal leden, maar ook terreinbeheerders en vertegenwoordigers van diverse zusterorganisaties. Zoals gebruikelijk passeerde een groot aantal korte en langere lezingen over flora en fauna de revue. Zo waren er presentaties over het jarenlange ringonderzoek aan vogels in de Groote Peel, over de zinkflora in het Geuldal, over de toestand van de Hamster, over het Donker pimperlblauwtje en over de Adder op de Meinweg. Daarnaast waren er ook diverse korte lezingen, onder meer over sneeuwklolkjes, de Beekdonderpad en over nieuwe soorten lieveheersbeestjes. Veel van deze lezingen gaven in het kader van het 110-jarig bestaan van de vereniging een overzicht van de toestand van de soort in heden en verleden en een vooruitblik naar de toekomst. Ook was het Genootschap met een stand aanwezig op de LIKONAdag in het Belgische Diepenbeek en op de Landelijke Vlinderdag in Wageningen. De overige symposia, zoals de RAVON-, SOVON- en de FLORON-dag vonden dit jaar vanwege Corona geen normale doorgang, zodat we hier niet met een stand naartoe

konden gaan. Wel was het Genootschap tijdens de RAVON-dag door middel van een powerpointbestand digitaal aanwezig om ons toch kenbaar te maken.

Beleidsbeïnvloeding

Het Natuurhistorisch Genootschap wordt regelmatig door zijn leden en achterban op de hoogte gesteld van projecten of situaties waarbij natuurwaarden in het gedrang raken of zijn. Als er wettelijke, veelal planologische, procedures nodig worden geacht worden indieners van zienswijzen steeds op weg geholpen via contacten met de Natuur- en Milieufederatie. In 2020 heeft dit niet tot procedures geleid.

Leden van het Natuurhistorisch Genootschap nemen deel aan diverse overlegorganen en -gremia; onder andere:

Overlegorgaan	Deelname
Beheercommissie Stichting het Limburgs Landschap	Jan Hermans
Raad van Toezicht Stichting GroenHuis Roermond	Frank Oelmeijer
Mergelland Corporatie	Stef Keulen
Bestuur CNME Maastricht	Toon van Baal
Korenwolf commissie	Pierre Grooten
OBN Heuvelland	Jan Hermans
Raad van Toezicht Stichting RAVON	Rob Geraeds
Beheercommissie Stichting het Limburgs Landschap	Jan Hermans
Raad van Toezicht Stichting GroenHuis Roermond	Frank Oelmeijer
Mergelland Corporatie	Stef Keulen
Algemeen en Dagelijks Bestuur Faunabeheereenheid Limburg (mede namens de NMF Limburg en de Dierenbescherming)	Harry Tolkamp
Overleg Groene Organisaties Maastricht	Frank Oelmeijer
Roermonds Natuur- en Milieuoverleg	Noud de Ponti
Natuurrijk Limburg	Ton Lenders

Ten behoeve van wetenschappelijke studies, het schrijven van artikelen of beleidsbeïnvloeding kunnen leden een beroep doen op het waarnemingenarchief van het Genootschap zoals dat via de NatuurBank Limburg en Waarneming.nl in de NDFF (Nationale Databank Flora en Fauna) opgeslagen is. Deze informatie kan benut worden in planologische procedures, om positieve invloed op beheer van natuurterreinen uit te oefenen of om artikelen van betrouwbare waarnemingen te voorzien.

Voortgang projecten

Project	Voortgang in 2020
Flora van Zuid-Limburg	Het project Flora van Zuid-Limburg vordert langzaam. Er is o.a. een intensief contact met de Universiteit Maastricht over statistische methodes om de waarnemingen uit de verschillende periodes goed aan te kunnen geven om achteruitgang of opkomst van soorten te kunnen duiden.
Atlas van Mollusken in Limburg	In 2020 werd door het uitvallen van veel van het programma van de Molluskenstudiegroep voortvarend gewerkt aan het verder schrijven aan de teksten.
Nachtvlinder Monitoring Limburg	In 2020 werd het project voortgezet waarbij nog steeds de nadruk ligt op het genereren van waarnemingen en betrekken van meer waarnemers.
Natuurlijk Maastricht	In 2020 werd verder gewerkt aan het boek Natuurlijk Maastricht. Zo werden de laatste teksten geschreven, maar het merendeel van het werk was het redigeren van de teksten en het uitzoeken van de foto's. Dit resulteerde in de geslaagde presentatie op zaterdag 12 december, waarbij het eerste exemplaar werd overhandigd aan mevr. Annemarie Penn-te Strake, burgemeester van Maastricht.

Project	Voortgang in 2020
Natuuronderzoek in de Nationale Parken	Lopende het jaar 2020 werd de urenvergoeding voor vrijwilligers die onderzoek doen in de drie Limburgse Nationale Parken stopgezet. Dit vloeide voort uit veranderde politieke inzichten omtrent de betekenis van de Nationale Parken. Op nationaal niveau is inmiddels een transitieproces op gang gezet om de parken om te vormen tot natuurgebieden met meerdere functies waarbij ook het direct omliggende gebied intensief betrokken wordt. Dankzij een provinciale subsidie aan het NHGL vanuit het soortenbeleid (SILG) kon het natuuronderzoek echter verder worden ondersteund. Hierbij is de urenvergoeding omgezet in een reis-kostenvergoeding. Het doen van onderzoek is een van de speerpunten in de Nationale Parken Nieuwe Stijl, waaraan overigens in Limburg al vele jaren door het NHGL invulling wordt gegeven. De lopende meerjarige onderzoeken in de parken werden gecontinueerd. Tegelijk werden er nieuwe onderzoeken opgezet waarbij de omgeving van de parken (de overgang naar de landbouwgebieden) meer werd betrokken. In totaal zijn 120 onderzoeken voor de SILG-subsidie in de periode 2020-2023 aangedragen waarvan er enkele nog in 2020 konden worden uitgevoerd. De Ecotops in NP De Maasduinen, NP De Groote Peel en NP De Meinweg konden door de Coronacrisis geen doorgang vinden. Door de toegekende SILG-subsidie zijn ze echter voor de komende jaren veiliggesteld. Evenals in voorgaande jaren werden weer diverse stagiaires op MBO- en HBO-niveau bij diverse onderzoeken betrokken. Hiermee geeft het NHGL invulling aan zijn functie als Erkend Leerbedrijf. Van de resultaten van deze onderzoeken werden aparte verslagen uitgegeven of artikelen in het Maandblad gepubliceerd.

Financiën

De totale exploitatiekosten bedroegen in 2020 € 181.307,-. Het boekjaar werd afgesloten met een negatief saldo van € 2.019,-. Dit is een optelsom van plussen en minnen. Hieronder staan enkele blikvangers

Uitgaven

In het oog springen de druk- en verzendkosten van het Maandblad die fors hoger waren dan begroot. Dit komt met name omdat we meer kopij hadden dan waarmee we bij het opmaken van de begroting 2020 rekening hebben gehouden. Het tekort op druk- en verzendkosten samen was circa € 10.000,-.

De kosten voor huisvesting vielen circa € 8.000,- lager uit dan begroot, met name door een bijdrage van € 6.000,- van NatuurBank Limburg als werkplekvergoeding voor huisvesting van haar medewerker in het kantoor van Natuurhistorisch Genootschap.

De kosten van onze bureaumedewerkers (1,3 fte) was hoger dan begroot m.n. omdat we rekening hebben moeten houden met een hoger bedrag voor verlofuren-rechten à € 16.000,-.

De kosten van (reguliere) projecten, waaronder het Genootschapsweekend en voorziene Jubileumactiviteiten, zijn door de beperkingen rond COVID-19 circa € 8.000,- lager uitgevallen dan begroot.

Inkomsten

De inkomsten verliepen grotendeels overeenkomstig de begroting 2020. Een aantal inkomstenposten was hoger dan begroot, waaronder contributies en giften (à circa € 4.000,-) en een bijdrage van SNL (à € 4.000,-) als compensatie voor bestede uren van onze bureaumedewerkers voor activiteiten van SNL. Meer en gedetailleerde informatie is opgenomen in de jaarrekening 2020.

Het Dagelijks Bestuur